

„NAŠ GLAS“ izide vsakega prvega, desetega in dvajsetega v mesecu. Naročnina za celo leto Din 40.—, za pol leta Din 20.—, za četrt leta Din 10.—. — Za inozemstvo je dodati poštnino. — Oglasi po ceniku. —

NAŠ GLAS

Uredništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 11.467.

List za državne nameščence in upokojeence.

Dr. K. D.:

Novi predpisi o ocenjevanju.

Vprašanje ocenjanja držav. uslužbencev rešujejo posamezne uradniške pragmatike na prav različne načine. Dočim je ponekod ves ocenjevalni postopek tajen, tako da uslužbenec niti ne izve, kako je bil ocenjen, so z drugimi zakoni spet uvedena načela javnosti pri ocenjanju državnega nameščenstva. Prav tako ponekod ni predpisano točno, kdaj naj se vrši ocenjanje oz. v kašnih rednih presledkih ter se izdajajo ocene uslužbencem samo od primera do primera, n. pr. kadar prosijo ali se predlagajo za napredovanje, ob premetitvah in sličnih izrednih primerih. Drugi zakoni spet pa določajo redno občasno ocenjanje vseh uslužbencev.

Dočim so stari avstrijski predpisi poznali samo slučajno in docela tajno ocenjanje uradništva, ki svojih »konduktivnih list« ni nikdar dobilo na vpogled, je precej moderna avstrijska uradniška pragmatika iz leta 1914. v tem oziru stala že na stališču delne javnosti ocenjanja. Uslužbenec je namreč dobil »kvalifikacijsko tabelo« na vpogled. Naš prejšnji uradniški zakon iz leta 1923. je pa uvedel še mnogo liberalnejše načelo popolne publicitete. Uslužbencu je že neposredni predstojnik priobčil poročilo, katero je sestavil o uslužbencu za minilo leto. Proti posameznim navedbam v tem poročilu je imel uslužbenec pravico vložiti svoje pripombe, s katerimi je mogel pobijati predstojnikove trditve. Prav tako je imel uslužbenec še drugič možnost pritožbe, to pa ob priliki, ko se mu je sporočila odločba o oceni, katero mu je priznala ocenjevalna komisija. Proti tej odločbi je bila dopustna pritožba na višjo ocenjevalno komisijo.

Sedanji naš uradniški zakon je pa v tem oziru uvedel novo, precej drugačno postopanje, katero si hočemo v naslednjem ogledati. Že tu pa pripominjamo, da je poglobljena razlika napram prejšnjemu zakonu v tem, da je po sedanjem uradniškem zakonu iz leta 1931. ocenjanje uslužbencev deloma tajno.

Novi uradniški zakon določa med drugim tudi, da je treba vsako leto ocenjevati tudi pogodbeno uradnike in dnevničarje, kar je sicer predpisovala že uredba o pogodbenih uradnikih in dnevničarjih od 29. julija 1927. Vendar se pa ta predpis običajno ni izvajal. Sedanji naš uradniški zakon v tem pogledu predpisuje v § 174., da ocenjuje te pogodbeno uradnike in dnevničarje njihovi neposredni predstojniki. Torej se navedene vrste nameščencev ne ocenjuje komisiji, temveč na kratko po predstojniku. Natančnejših določil, kako naj se ta ocenjanja vrše, pa zakon ne vsebuje.

Glede sestave ocenjevalnih komisij je nov predpis, da štejejo komisije po 5 oz. po 3 člane, a brez namestnikov. Kadar se ocenja uslužbenec druge stroke, kot ji pripadajo člani komisije, izstopi po činu najnižji član in vstopi na njegovo mesto najvišji uradnik dotične stroke, kateri pripada ocenjeni uslužbenec.

Važna sprememba napram prejšnjemu zakonu je tudi v tem, da sedanja zakonodaja ne pozna več ocenjanja nestalnih uslužbencev glede sposobnosti za stalnost. Ocenjuje se torej vsako leto vsi državni uslužbenci, torej tudi začasni, seveda z izjemami, katere določa zakon (izvzeti so visoki uradniki od III. skupine navzgor). Da se ocenjuje tudi uradniški pripravniki, je po tem torej umevno samo po sebi.

V ostalem so predpisi sedanjega zakona precej podobni starim. Predstojnik mora že tekom leta in sicer konec junija in konec decembra na

posebnem listu vpisati vse podatke, potrebne za ocenitev. Ta list mora vsebovati ustrezne razpredelke, v katere se vpišejo navedbe o vseh lastnostih uslužbenca, ki pridejo v poštev pri oceni. To so torej razpredelki za podatke o: 1. strokovni usposobljenosti; 2. o vedenju v službi in izven nje; 3. o marljivosti; 4. o zanesljivosti v službi in 5. o poslih, katere je uslužbenec opravil in s kašnim uspehom. Konec leta mora predstojnik ta list zaključiti, tako da vpiše na koncu svoje zaključno mnenje in poda predlog glede končne letne ocene.

Novi uradniški zakon pozna štiri ocene (rede), namreč: odličen, prav dober, dober in slab. Po prejšnjem zakonu so bile samo tri ocene, ker ocene »prav dober« ni bilo. Zaradi tega so se često dogajale neprimernosti, ker ni bilo mogoče posameznih uslužbencev res popolnoma pravično oceniti. Pač pa so posamezni specialni zakoni za pojedine stroke uvedli že pred uradniškim zakonom od 31. marca 1931. oceno »prav dober«, na splošno je pa prejšnja zakonodaja ni poznala. Avstrijska uradniška pragmatika je poznala 5 redov: odličen, prav dober, dober, manj primeren in neprimeren. Po sedanjem zakonu se smejo oceniti kot odlični samo tisti uslužbenci, ki se vidno odlikujejo med »prav dobro« ocenjenimi. Prav dobri uslužbenci so pa tisti, ki kažejo večjo strokovno sposobnost, marljivost in zanesljivost, sploh večje zanimanje in boljše uspehe v službi od vsakega uslužbenca, ki upravlja službo vestno in marljivo, kar je pogoj za slehernega, če hoče dobiti oceno »dober«. Odlične ocene se pa morajo predložiti v potrditev še vrhovni ocenjevalni komisiji pri ministrstvih.

Na predpisani način dvakrat v letu sestavljeni list za opazke o poedinih uslužbencih mora predstojnik konec leta skleniti in ga najkasneje do konca januarja predložiti področni ocenjevalni komisiji, ki je za njegovo stroko ustanovljena pri pokrajinskem (banovinskem) oblastvu. Pri tem je vpoštevati važno spremembo, katero je uvedel novi zakon. Točno po besedilu istega se namreč starejšinsko poročilo uslužbencu sploh ne sme več pokazati. Predstojnik ga torej predloži ocenjevalni komisiji, ne da bi ga dal v vpogled ocenjenemu uslužbencu. Pač pa se mu predloži v vednost in podpis odločba ocenjevalne komisije, s katero mu je bila priznana ocena. — Zakonski predpisi so v tem pogledu sicer deloma nejasni, vendar pa doslovna razlaga besedila ne dopušča drugačnega tolmačenja. Vendar nam je znano, da so nekatera ministrstva za svoje področje izdala navodila, da se starejšinsko poročilo sicer uslužbencu sme pokazati, toda šele tedaj, ko ga ocenjevalna komisija vrne in je uslužbenec že ocenjen. Predhodnih pripomb ocenjenega, kakor jih je poznal prejšnji zakon, torej tudi po tej praksi ni več. Pač pa tudi ta ministrstva predpisujejo, da se uslužbencu list za opazke, vnešene konec junija in konec decembra, ne sme priobčiti, temveč le starejšinsko poročilo samo, ki je nekakšna zgoščena vsebina lista za opazke.

Seveda je prvo izmed navedenih stališč, ki je posledica doslovne razlage zakonskega besedila, nekoliko nerazumljivo, oz. nedosledno, če pomislimo na posledice. Ocenjeni uslužbenec, ki izve za rezultat ocenjanja, ima sicer možnost, pritožiti se proti ocenitveni odločbi, vendar pa ne izve, zakaj je bila izdana prav taka odločba. Zato mu je tudi event. pritožba celo otež-

kočena, ker pogrša podlago ocenitveni odločbi, katero bi mogel izpodbijati z upanjem na uspeh. Prav s tega stališča se zdi zato praksa nekaterih ministrstev (tako n. pr. prometnega za pošto stroko) smiselna in utemeljena.

Proti odločbi ocenjevalne komisije se more uslužbenec v 8 dneh po obvestitvi pritožiti na vrhovno komisijo pri svojem ministrstvu. Pritožbo mora vročiti svojemu neposrednemu predstojniku. — Dodajamo tu opozorilo, da n. pr. finančno ministrstvo zahteva, da so te pritožbe kolektivne z 20 Din

in jih, če se kolektivna tudi naknadno ne položi, sploh ne obravnava.

Kot novost bi navedli še dejstvo, da je po novem zakonu sestavljanje ocenjevalnih komisij nekoliko spremenjeno s tem, da je zmanjšano število članov oz. namestnikov in da v komisijo vstopajo redoma po činu najvišji člani stroke, kateri pripadajo uslužbenci, ki se ocenjujejo, če med člani komisije ni pripadnika te stroke. Člane komisije pa po sedanjih predpisih ocenjuje vrhovne komisije pri ministrstvih.

Naša zadružna organizacija.

V naslednjem podamo še nekaj zanimivih podrobnosti z občnega zbora Zveze nabavljalnih zadrug, ki se je vršil dne 29. maja v Kragujevcu.

Po predloženih obračunih je Zveza pokazala za minulo leto 1,671.556 Din čistega dobička. Nepremičnine Zveze so vredne 18,334.000 Din, zaloga moke v mlinu v Adi je ocenjena z 2,000.000 Din, v denarnih zavodih je naloženih 11 milijonov 854.000 Din itd. Zveza ima nekaj nad 72,000.000 Din premoženja, katero je dobila od taks v višini 1% vseh dobav za državo, ki so bile nekaj let uvedene v korist zadrugarstvu drž. uslužbencev. Od skupnega premoženja Zveze je 36,000.000 Din, ki so bili odtegnjeni drž. uslužbencem v mesečnih zneskih po 10 in 5 Din. Mlin v Adi je dosegel čisti dobiček nad 300.000 Din. Dom Zveze v Beogradu je ocenjen s 15,000.000 Din.

Glede odtegovanja za Zvezo od prejemkov drž. uslužbencev se je na zborovanju ugotovilo, da ponekod sploh še niso pričeli s temi odtegljaji, dočim spet nekateri uradi odtegnjenih zneskov še doslej niso odvedli Zvezi. Šele ko je izšel zakon o nabavljalnih zadrugah, ki je to vprašanje dokončno rešil, se je zadeva uredila in se zdaj odtegovanje redno vrši.

Zborovalci so sklenili, naj Zveza zadruga, ki ne morejo same s svojimi sredstvi izhajati in se le umetno s posojili in podporami vzdržujejo, likvidira. Kar je nesposobno za življenje in nezdravo, naj se ne vzdržuje po sili. Saj je toliko krajev v naši državi, kjer še ni zadrug, ki bi drž. uslužbenstvo rešile pred izkoriščanjem.

Sklenilo se je tudi, naj si kreditne zadruga pomagajo same s tem, da zbirajo od članov male vloge. S tem bodo storile dvojno koristno delo: preskrbele si bodo same potrebno obratno glavnico, da bodo mogle nuditi članstvu cenejša posojila, obenem bodo pa druge člane navajale k varčevanju. Zlasti naj kreditne zadruga streme, da bodo pogoji za da-

vanje posojil čim ugodnejši, da se s tem pospeši rešitev razdolžitvenega problema.

Stanovanjske akcije doslej Zveza ni mogla se v potrebni meri izvesti. Da bi mogla doseči povoljne rezultate, bi potrebovala vsaj nekaj sto milijonov, katerih pa za enkrat nima. Pomagati bo mogla stanovanjskim zadrugam šele, ko dobi denar, ki je bil odtegnjen ravno v ta namen od naših prejemkov, katerega pa doslej Zveza še ni vsega prejela. Pri razpravljanju tega vprašanja je bila sprejeta tudi resolucija, ki zahteva, naj vsi javni činitelji pomagajo pri vseh stavbnih akcijah za javne nameščence, dokler se pa to ne izvede, naj se pa izda stanovanjski zakon, ki naj zaščiti državne nameščence.

Važno je vprašanje, kako urediti skupno nabavljanje blaga. Primerno bi bilo, da se ustanovi posebna osrednja nakupovalna zadruga. Ljubljanski železničarski nabavljalni zadrugi je bilo naročeno, naj za prihodnje zborovanje izdela podroben načrt. Tudi o vprašanju skupnega osrednjega skladišča se je razpravljalo na skupščini. Posamezni odposlanci so priporočali, naj Zveza ob nadzorovanju včlanjenih zadrug posebno pazi na pravilno trgovsko poslovanje. Treba je, da daje članicam nasvete glede nakupovanja blaga, glede trgovskega poslovanja, ureditve prodajaln in skladišč itd. Članstvo naj se vzgaja s primernimi zadružnimi publikacijami.

Še več drugih sklepov je prejela glavna skupščina, ki je pokazala, da uradniško zadrugarstvo v naši državi navzlic vsem zaprekam stalno napreduje. Pokazalo se je tudi, da je še velik del drž. uslužbenstva izven zadrug. Med zadrugami pa pripada dobra tretjina članstva železničarjem, ki imajo v svojih zadrugah skoro ¾ skupne vsote rezervnih skladov in vplačanih delov, a železničarske zadruga imajo nad polovico vsega prometa.

Prihodnji občni zbor Zveze nabavljalnih zadrug se vrši leta 1933. v Banji Luki.

Gospodarske težave avstrijskih občin.

Iz graškega urad. lista »Festbesoldeten-Zeitung« objavljamo v prevodu naslednji izvleček članka, ki je izšel pod naslovom »Gospodarska kriza in občinska politika«.

»Polagoma pričenjajo tudi tako zvani gospodarski krogi uvidevati, da niso samo osebni izdatki za avstrijske zvezne nameščence edino in poglobljeno breme, ki obtežuje »gospodarstvo«, temveč da so premnoga teh bremen povzročili najrazličnejši neekonomski pojavi javnega in zasebnega gospodarskega življenja. Občinska politika naših občin igra pri tem odločilno vlogo. Krog nalog teh javnih teles se je v zadnjem desetletju umetno razširil do neverjetnih obsegov. Malo pang zasebnega pridobitnega gospodarstva je, v katerih bi se občine ne bile že pozikusile. Sicer je izkustvo vedno pokazalo, da je zveza čisto zasebno-gospodarskih podjetij z birokratsko

upravo pravi nestvor. Na koncu se je torej vselej izkazalo, da niso brezplodno zapravili le ogromnih vsot davčnega denarja, temveč da so se tudi občine uprav katastrofalno zadolžile. Baš zdaj, ko je vlada izvedla tako znižanje prejemkov, da veliko število javnih nameščencev, posebno tistih, ki morajo vzdrževati družine, komaj še more skrbeti za golo življenje, je nujno potrebno, da popolnoma jasno označimo poglobljene vzroke naše gospodarske stiske in da zahtevamo najostrejšo zaščitne ukrepe.

Najboljši dokaz, kam je privedla komunalna politika nekaterih občin v zadnjih letih, nam nudijo številke o današnji zažolžitvi posameznih mestnih uprav. Po statistiki so občine razdeljene v velike, ki imajo nad 5000 prebivalcev, v srednje s 1000 do 5000 prebivalci in v male občine, ki štejejo do 1000 prebivalcev. Izmed 72 velikih

občin jih je 69 zadolženih. Od 1205 srednjih občin jih je samo 375 brez dolgov. Ugodnejše razmere so v malih občinah, ki so po večini kmetijskega značaja.

Kam je privedla velepotepna kreditna politika naše občine, kaže najjasnejše stanje dolgov posameznih mest na dan 31. decembra 1929. Tega dne so imela naslednja mesta dolgov: Gradec 32 milij. šilingov, Innsbruck 39 milijonov šil., Celovec 10 milijonov, Linz 33 milijonov, Salzburg 29 milijonov, Dunaj sam pa 277 milijonov šilingov. Te številke kažejo, kako težko je tekoči proračun teh mest obremenjen z letnimi obroki obresti in amortizacijskih kvot, in koliko davčnega denarja je treba vsako leto izdati samo za ta namen. Posledice leta 1931. so prav posebno katastrofalne za odplačevanje obresti. Obrestna mera Narodne banke je v nekaj mesecih narasla od 5% na 10%. Zaradi tega se je znesek letno odplačljivih obresti povečal celo za 55%. Pri mestni občini v Gradcu znaša to zvišanje obresti, katere je treba odplačati vsako leto, približno 800.000 šilingov. V Gradcu so zaradi prevelike in nepremišljene javne investicijske politike dolgovi narasli od leta 1928. do 1930. za 8 milijonov šilingov. Zato je bilo treba leta 1930. plačati obresti že 4.300.000 šil-

lingov, za več kot 1.000.000 šilingov več kot leta 1928.

Dunajska mestna občina je za stanovanjske zgradbe izdala v zadnjih letih skupaj približno 800 milijonov šilingov (6,4 milijarde Din). Ker so namenjine v teh občinskih hišah razmeroma zelo nizke, vsa ta naložena glavica ne donaja skoro nobenih obresti, prometna vrednost novo sezidanih hiš pa znaša komaj četrtino gradbenih stroškov.

Zato je zadnji čas, da se investicijska politika avstrijskih javnih teles temeljito izpremeni. Nevarno sredstvo je, če se gospodarska kriza in brezposelnost pobija s prisilnimi velikimi javnimi deli. Na ta način se sicer za nekaj časa poveča možnost dela in zaslužka, vendar pa je škoda, katero trpi splošnost zaradi teh stalnih zvišanih bremen, zelo velika.

Zato je naloga stalnih nameščencev, da po svojih organizacijah odkritosrčno razodevajo vse tisto početje v našem javnem in zasebnem življenju, ki je prav za prav bistveni razlog, da je postal finančni položaj države tako obupen. Šele tedaj bo spoznala najširša javnost, kako silno krivično je, da se izberejo vselej javni nameščenci in upokojenci oz. njihovi pičli prejemki za žrtev.

Stanovske težnje učiteljstva.

Na občnem zboru Jugoslovanskega učiteljskega združenja, ki se je dne 5. in 6. julija vršil v Ljubljani, je bilo sprejetih več resolucij. Iz njih posnemamo naslednje točke, ki so obče stanovske važnosti:

Odlok banske uprave, ki zadeva plačevanja občinskih prispevkov šolam, naj se strogo izvaja.

Upokoje naj se v prvi vrsti učiteljice, poročene z neučitelji, ki so dobro situirane.

Ukine naj se monopol na šol. zvezke.

Ob priliki upokojitve naj se striktno izvaja § 128., odst. 2. zak. o uradnikih v zadevi nakazila pokojnin in to pri upokojitvi s polnimi in nepopolnimi leti.

Draginjski razredi naj se ukinejo.

Za prospeh in napredek dela v in izven šole smatramo stalnost učiteljstva za nujno potrebno, zato naj se vsako službeno mesto takoj po izpraznitvi razpiše in na osnovi razpisa odda.

Ker posli šol. upraviteljev vedno bolj naraščajo, naj se v pravilnik vnese posebna upraviteljska doklada.

Ugotavljamo, da nastavljanje šolskih preglednikov kvarno vpliva na procvit šolstva in ugled nadzornikov. Le oni nadzornik, ki dalje časa slušbuje na nadzorniškem mestu, more dati učiteljstvu pravično oceno in po poznanju razmer tudi smernice za prosvetno delo v srezu.

Učiteljstvo je doslej rade volje vršilo poleg težavnega poklicnega dela v šoli tudi izvenšolsko delo v prid naroda in države, dasi je to združeno z občutnimi gmotnimi izdatki. To je dobro znano vsa-

komur, ki dalje časa deluje med narodom. Ugotavljamo, da bo v bodoče pri sedanjem gmotnem položaju v veliki meri pri izvenšolskem delu ovirano, kar naj upoštevajo tudi višje oblasti.

Iz istega vzroka bi moralo učiteljstvo rducirati tudi dosedanje izdatke za časopise, revije in drugo, ako ne bodo založništva znižala naročnin.

Absolventom meščanskih šol naj se zopet dovoli vstop na učiteljske.

Pri sprejemu na učiteljska naj imajo pod enakimi pogoji prednost otroci učiteljev.

Vsakoletne preместitve učiteljstva na podlagi razpisov naj se v bodoče izvrše najpozneje do 1. avgusta, tako da se more na šolah, s katerih so bili učitelji premeščeni, do pričetka šolskega leta stanje izpopolniti z novim učiteljstvom.

Vsako zbiranje denarja in prodajanje srečk po šolah naj preneha.

Disciplinske zadeve naj se po možnosti rešujejo doma.

V banovinski svet naj se imenuje tudi zastopnik učiteljstva.

Na anonimne ovadbe naj se oblast ne ozira.

Izpraznjena mesta v Ljubljani in drugih krajih, kjer so srednje šole in v neposredni okolici, naj se redno razpisujejo in se pri njih oddaji uvažujejo le očetje in matere s šoloobveznimi otroki z dežele. Sekcija naj ugovarja, če se taka mesta oddajajo brez objave socialno dobro situiranim in protekcioniranim kompetentom.

Učiteljski dom v Mariboru.

Na polju stanovske osamosvojitve in samopomoči je doseglo učiteljstvo bivše mariborske oblasti lep uspeh. Spomladi je namreč kupilo društvo »Učiteljski dom v Mariboru« za 625.000 Din na zelo pripravnem in mirnem kraju prav primerno poslopje, v katerem otvori že s prihodnjim šolskim letom penzionat za dijake učitelj-

skih rodbin in njihovega sorodstva. V kolikor pa bode dopuščal prostor, se bodo sprejemali tudi drugi — upamo, da pred vsem sinovi državnih uslužbencev.

Penzionat Učiteljskega doma se nahaja v sredi nove naselbine vil na zahodnem delu mesta ter je oddaljen komaj osem minut od učiteljskega oziroma gimnazijskega doma.

zije. Poslopje je kakor nalašč zidano v ta namen. Ima parketna tla, centralno kurjavo in kopalnice s toplo in mrzlo prho. Po svoji prikupljivi notranji opremitvi bo nudilo dijakom udobno in zdravo bivališče. Velike vrednosti je ravno za ta namen okrog 1500 m² velik prostor, ki bo služil deloma kot vrt, deloma pa kot igrišče za dijake.

Ta lep uspeh je doseglo društvo po desetih letih smotrenega in požrtvovalnega dela. Z otvoritvijo penzionata za dijake sicer še ni doseglo celotnega svojega cilja, pač pa je napravilo velik korak do uresničenja istega. Mislimo, da je potreba na varstvo in zaščito tudi ženske mladine, ki študira

v Mariboru in je često izpostavljena še večjim nevarnostim nego moška. Društvo, ki se sedaj po delni realizaciji svojega cilja prenosoval v zadruško, trdno upa, da se mu bo po nekaj letih posrečilo tudi to.

Danes prinašamo sliko poslopja, ki je prvi dom vsaj enega dela državnih uslužbencev v naši banovini. To razveseljivo dejstvo naj bo za vzgled tudi drugim strokam, ki zbirajo za svoje domove. Vztrajno in smotreno delo večine pripadnikov enega stanu je rodilo tukaj viden in velik uspeh. Rodilo ga bo prej ali slej tudi drugod, če ne klonemo, ampak delamo in žrtvuemo na oltar stanovske skupnosti.

Stanovanjski problem.

Priloge za stanovanjski zakon. Že zadnjič smo poročali o nekem čudnem, zdi se organiziranem obnašanju ljubljanskih hišnih lastnikov. Vsi vprek zvišujejo najemnine, zahtevajo od najemnikov priznanje enomesečnega odpovednega roka in še razne druge koncesije. Zanimivo je, da opravičujejo nekateri to zviševanje najemnine s tem, da dobimo v kratkem stanovanjski zakon, ki bo prisilno znižal in uredil najemnine. Da torej hišni lastniki ne bodo oškodovani, že zdaj zvišujejo najemnine. Ko dobimo stanov. zaščito in se znižajo najemnine, ne bodo gospodarji nič na slabšem, ker jim ostane ved dosedanj dohodek neokmanjen. Seveda — če zakonodajalec ne bo določil kakega prejšnjega termina, na pr. vsaj 1. januarja 1932, ki naj velja za primerjalni dan. Mislimo, da bi bil najprimerjši datum 1. november 1931, ko so se prvič znižale plače in pokojnine. Po tem dnevu je vsako zviševanje najemnin neuteneljeno in socialno krivično. To treba zmirom iznova ponavljati.

Stanovanjske odpovedi. V prvih šestih mesecih t. l. je bilo pri ljubljanskem okrajnem sodišču vloženi 575 sodnih stanovanjskih odpovedi in 77 zahtev za

prisilno deložacijo. To dokazuje, da je v Ljubljani stanovanjska stiska še zmirom enako huda in da se razmere niso prav nič zboljšale. Tudi iz prošelj, katere vlagajo neprestano razni najemniki pri mestnem magistratu za dodelitev stanovanja v občinskih hišah, je videti, kako primanjkuje v Ljubljani cenjenih malih stanovanj. Računa se, da bi bilo treba postaviti približno še 1200 malih stanovanj, da bi bilo ugodeno vsaj največji potrebi. — Čudno je le, da te nenormalne razmere ne spametujejo najemnikov, da bi si že vendar enkrat ustanovili prepotrebno organizacijo, ki bi po vzgledu drugih mest varovala njihove skupne interese. Kaj zmore vpliv močne organizacije, najbolj dokazuje vzgled organizacije hišnih lastnikov.

Sklad za uradniška stanovanja. Na predlog ministra za socialno politiko je ministrski svet odobril, da more navedeno ministrstvo spet svobodno razpolagati s skladom za podpiranje gradnje malih stanovanj državnih uslužbencev. Doslej je bilo dovoljevanje podpor iz tega sklada vezano na pristanek ministrskega predsedništva in finančnega ministrstva. Iz tega sklada se namreč dovoljujejo po-

BREZVESTEN NAROČNIK JE SOVRAŽNIK LISTA

André Birabeau:

Bananova lupina.

Prav res! Klobučarji pa znajo: previdno vzamejo klobuk, ki ti ga hočejo prodati, v roke, ti ga posade lepo naravnost na glavo, tako da pada spredaj čisto na čelo, zadaj je pa še pol temena nepokritega, stopijo za korak nazaj in reko z globoko prepričanostjo: »Klobuk vam odmično pristojna, odlično!«

To je res — seveda če bi imel kupec namen, da bi bil podoben filmskemu komiku...

V opravičbo klobučarja, ki je stregel Anzelmu Gillecœurju, pa povejmo, da vrlji Anzelm tudi brez klobuka ni prav posebno prebrisano izgledal...

Bil je pohleven, plašen mlad mož, skoro malce preprost. Ne bi bil prenesel, da razočara klobučarja. Zato je kupil hvalje ni klobuk, ni se pa upal zahtevati večje številke. Plačal je in previdno odšel, da mu kak nagel sunek vetra ne odnese novega pokrivala.

Sicer mu je bil pa klobuk, ki ga je bil kupil, izredno všeč: zares, že deset let

ni imel nobenega, ki bi mu bil tako dobro pristojal! S skrivnim ponosom se je mimogrede občudoval v velikih izložbenih steklih in ker je bil tako zamaknjen sam vase, se je večkrat zaletel v tega ali onega mimoidočega, zaradi česar je moral preslišati nekaj bolj ali manj laskavih opazk.

Bil je skrajno točen človek. Vsak dan je šel natanko po istem potu, ki je vodil od njegovega stanovanja v notarsko pisarno, kjer je bil zaposlen kot pisar. Pot je vodil iz Rue Vaugirard (ob levi strani) preko Rue Rotrou, po Rue de l'Odéon (po desni strani) do Boulevarda Saint-Germain.

Tako je bil tudi danes že sredi Rue de l'Odéon, ko si je mimogrede dobrohotno nasmehnil svoji sliki v izložbenem zrcalu, ko je palo nekaj z lahnim, pa razločnim udarcem najprej na njegov novi klobuk, od tod pa na tla!

Bila je bananova lupina. Črna, lepljiva koža prezele banane. Ah! Ogorčen je Anzelm snel klobuk: lupina ga je zadela čez in čez in zapustila na njem široko, mokro progo... Njegov novi klobuk! Klobuk, ki mu je tako dobro pristojal... prvi klobuk,

ki mu je po desetih letih všeč!... Kako slabo vzgorenj so ljudje, ki mečejo ostanke obeda skozi okno! Od jeze rdeč kot puran je Anzelm pogledal navzgor, da bi videl obraz tega zarobljenca.

Zagledal ga je. Ni si pa bil mislil, da bo »tako« izgledal. Bil je namreč belo rožnat obraz, bolj rožnat kot bel, v njem se je bleščalo dvoje črnih oči, nad katerima se je kopicila grmada rdečih kodrov. Skratka: obraz dražestne mlade ženske.

Stala je ob oknu v tretjem nadstropju in z živahnimi kretnjami izražala Anzelmu svoje opravičilo zaradi nepazljivosti.

Anzelm se je čutil nerodnega, ker je bil videti ogorčen. Začel se je spakovati na razne načine, da bi ji tudi on pojasnil, da nezgoda ni tako strašna, da je čisto prav in v redu, če se mečejo bananove lupine na cesto in da obžaluje, ko mora gledati, kako je tako dražestno bitje prisiljeno prositi za oproščanje.

Mlada dama ob oknu je takoj razumela: veselo se je nasmehnila. Anzelm se je pokrnil, snel klobuk in jo še enkrat pozdravil, in ko je odšel, mu je srce močno razbijalo.

Ko je zavil okoli vogala na Boulevard Saint-Germain, je klobuk vzel v roke in si še enkrat natančno ogledal škodo. Ah! Kako nemaren madež! Toda Anzelm ga nikakor ni ogledoval jezno, ne, prej s tiho otožnostjo. Ni trpel zaradi tega, ker je bil novi klobuk pokvarjen, temveč zato, ker je malo prej gotovo nudil prav smešno sliko, ko je stal tam gologlav in ves divji... Drugi dan je ob isti uri (dvajset minut čez eno, bil je zmerom točen) zavil okoli vogala Rue de l'Odéon, šel tokrat po hodniku na levi strani, da bi mogel mlado damo bolje videti, če bi imel srečo, da jo zagleda ob oknu. Imel je to srečo! Lepo dekle je slonelo na oknu; zdelo se je Anzelmu, kakor da drži nekaj v roki in kakor da je ta »nekaj« bananova lupina. Komaj pa je zagledal predmet svojega tihega čiščenja, je plašno povslesil oči.

Drugi dan — bila je sredi — je Anzelm skoro padel na tla, ko je spodrsnil na nečem spolzkem... V četrtek je zagledal na hodniku bananovo lupino, lepe mlade žene pa ne: okno je bilo zaprto (gotovo je prej obedovala!).

Končno bi se bil v petek njegov klobuk skoro spet seznanil z novo bananovo

Nove knjige.

»Hitri računar«. V založbi knjigar- narja Maksa Hrovatina v Ljubljani je pravkar izšla knjiga »Hitri računar«, ka- tero je sestavil davčni kontrolor g. L. Novak v Ljubljani. S pomočjo v knjigi objavljenih računskih ključev je mogoče z lahkoto hitro in točno izvršiti različne računске operacije. Knjiga je uporabna za račune v vseh strokah, zlasti pa važna za uradnike v državnih in zasebnih uradih, bankah, hranilnicah, trgovinah itd. V prvi skupini knjige so ključki od 2—200% in še za 365 ter 366% za preračunavanje obresti, diskonta in provizij, doklad itd. V drugi skupini so pa ključki za razdelitev letnih zneskov (n. pr. obresti, plač, najemnin, davščin) na dneve in mesece. Knjiga, ki ima 264 strani, velja po knjigarnah 80 Din, pri skupnem naročilu vsaj štirih izvodov pa 60 Din.

Joža Bekš: Iskre in plameni. O ti pravkar izšli pesniški zbirki našega sta- novskega tovariša, znanega organizacijskega delavca, smo objavili že zadnjič poročilo. Zato samo opozarjamo vnovič vse bralce na knjigo, ki je prvo lastno izdanie av- torja. Knjiga velja v platno vezana 40 Din, broširana 30 Din in se naroča tudi pri izdajatelju, Ljubljana, Dalmatinova 3/III.

»Mladika«. Vsebinska 8. številka te lepo urejevanе družinske revije je prav pestra. Razen nadaljevanj Bevkovega romana in ruskega zgodov. romana Minclova »Ko so hrastje šumeli« objavlja zanimive popise raznih kraških jam (s slikami). Zelo ve- liko pozornost zbuja izvorno pripovedova- nje Prešernove sestre Lenčke, ki popisuje svojega brata pesnika. K številnim repro- dukcijam risb slikarja B. Jakca je napisan poseben članek »Po Tunesiji«, ki podaja

umetnikove vtise in spomine iz Severne Afrike. Tudi ostala vsebina je prav pi- sana. — »Mladika« se naroča pri Mohor- jevi tiskarni v Celju, Prešernova ulica, in velja za vse leto samo 84 Din.

Malo železniške statistike.

Iz »Saobračajnega pregleda« posnema- mo naslednje podatke:

I. Stalež osebja na železnici:

Na železnici je bilo v Jugoslaviji za- poslenih v letih:

1928	1929	1930
72.863	75.635	76.951

Od tega je odpadlo leta 1930. na posa- mezne oddelke naslednje število uslužben- cev:

1. Generalna direkcija in oblastne direkcije	3.809
2. progovne sekcije	23.544
3. postajne službe	15.291
4. vlakospremne službe	6.195
5. kurilniško osebje (kurilnice in kur. delavnice)	12.563
6. strojno osebje	5.235
7. delavnice	8.522
8. razne službe	792
	67.951

Število osebja je nazadovalo od leta 1928. do 1930. pri naslednjih oddelkih: pri postajni službi od 16.245 na 15.291; pri železniških delavnicah od 9.373 na 8.522. Pri drugih oddelkih pa je osebje na- raslo.

II. Število uslužbencev na 1 km?

Na 1 km proge odpade pri nas 8,34 oseb. Na 1000 voznih kilometrov pa 1,58 uslužbencev.

III. Število uslužbencev na 1 km v drugih državah:

	na 1 km	voz. km
v Avstriji	13,92	1,47
v Češki	12,87	1,47
v Nemčiji	12,67	1,03
v Italiji	9,61	1,10
v Rumuniji	8,74	1,87
v Madžarski	8,07	1,41
v Franciji P. L. M.	12,93	1,01
v Franciji državna	10,03	1,17

O medu.

Iz česa obstoja med?

Glavna sestavna dela medu sta grozdni in sadni sladkor, ki sta v medu že prebav- ljena, tako, da moreta stopiti brez prebave v kri. Med vsebuje eterična olja, ki dajo medu duh po cvetkah, na katerih je bil nabran. Ta olja pospešujejo blagodejno prebavo drugih jedi, ki smo jih užili. Iz- med rudninskih snovi vsebuje med največ apna, fosfora in železa. Te rudninske snovi so v medu v taki obliki, da jih more člo- veško telo sprejeti.

Dr. med. Reklam, Leipzig piše: Med je lahko prebavljiv, tečen, prijetnega okusa, gre naravnost v kri, ne pušča neprebavljive- nih snovi v telesu, služi za ogrevanje te- lesa, oživlja živce in povzdiguje telesne moči.

Profesor Klemperer, Monakovo, piše: V medu imamo hranilo, ki je sposobno nadomestiti v naši prehrani hidrate, saj vsebuje ena žlica medu 75 kalorij, torej več nego eno jajce. Zal se med premalo porablja za hrano.

Lastnosti medu.

Ko med v čebelnem panju dozori, je gostotekoč, le izjemoma se trdi (kandira)

že v panju. Ko med leži dalje časa v po- sodi, se strdi ali kristalizira, in radi tega se imenuje čebelni med tudi strd. Razne vrste medu se ne strdijo enako hitro, ne- katere vrste šele čez več let. Strjenje me- du se zavleče, ako postavimo med v ste- kljeni posodi več dni na sonce. Strjen med pa zopet steče v zaprti posodi, ki smo jo postavili v večjo posodo z gorko vodo (do 60 stopinj celzija) za več časa (24—28 ur). »Zadrugar«, Ljubljana.

Zdravstveni drobiž.

O hranilni vrednosti jajc. Marsi- kdo precenjuje hranilno vrednost jajc. Pomotno je mnenje, da bi člo- vek mogel živeti od par jajc na dan. Če bi hotel odrasli vso svojo hranilno potrebo kriti z jajci, bi jih uporabil po Voitovem računu na dan 43. Potre- buje namreč 118 gramov beljakovine in 265 gramov ogljika, bodisi v obliki maščobe ali ogljikovih hidratov. — Tega ne vzdržiš niti en dan, kaj šele trajno. Za zdravega človeka služi jajce le kot dodatno, ne pa kot iz- ključno hranilo.

Zenica se pri slabi svetlobi razš- širi, da pride od svetlobe vendar še kolikor mogoče veliko noter; pri hudi svetlobi se pa punčica zoži, da varuje mrežnico pred preveč svetlobe.

Lipov čaj priporočajo zlasti pri boleznih prehlajenja; povzroča močno potenje in omili krče. Tudi sicer je vseskoz priporočljiv; mesto ruskega čaja ga lahko zmeraj rabiš.

(Iz »Zdravja«)

Telefonska št. 2412

Štev. pošt. hran. 11.165

Vzajemna posojilnica v Ljubljani

r. z. z. o. z.

Miklošičeva cesta 7

v lastni palači, dovoljuje pod ugodnimi pogoji vsako- vrstne kredite in posojila državnim uslužbencem proti poroštvu, zaznambi na prejemke, zastavi življen- skih polic in vrednostnih listin ter vknjižbi na posestva. Odplačilo v mesečnih obrokih. Uradne ure od 8.—2.

Modno blago, perilo in po- trebščine za šivilje in kro- jače priporoča trvdka

A. PERSCHE
LJUBLJANA, Marijin trg št. 8.

Priporočamo trvdko

M. Tičar, Ljubljana
za nakup vseh pisarniških in šolskih potrebščin.

JAJNINE TOVARNA PEKATETE

Ivan Perdan nasl., Ljubljana

Veletrgovina kolonijalnega in špecerijskega blaga. Nudi po najnižji dnevni ceni: kavo, riž, testenine, najfinejše namizno olje, čaj, žganje ter vse drugo špecerijsko blago.

Postrežba točna in solidna.

PLAČUJTE
NAROČNINO
VNAPREJ!

Telefon št. 2312

Račun pošt. hran. 10.761

UČITELJSKA TISKARNA LJUBLJANA, FRANČIŠKANSKA ULICA

JE NAJMODERNEJE UREJENA IN IZVRŠUJE VSA TISKARSKA DELA OD NAJPREPROSTEJŠIH DO NAJMODERNEJŠIH

Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige; il- lustrirane knjige v enobarbnem ali večbarbnem tisku; brošure in knjige v vseh nakladah, časopise, revije in mladinske liste. Okusna oprema ilustriраниh katalogov, cenikov in reklamnih listov

LASTNA TVORNICA ŠOLSKIH ZVEZKOV

MANUFAKTURNA TRGOVINA

FABIANI & JURJOVEC

LJUBLJANA — STRITARJEVA ULICA 5

Priporoča svojo veliko izbiro volnena blaga za gospode in dame. Belo blago za različno perilo v poljubni širini. Krasna zaloga zastorov in preprog. (Pliš, tapetri itd.) — Puh, perje, kapok, volna, žima vedno v zalogi. Blago je iz prvovrstnih angleških in čeških tovarn. Gg. uradnikom proti takojšnjemu plačilu 10% popusta.

Nogavice, kravate, žepne robce, rokavice, vezene, čipke, D. M. C. su- kanec, gumbi, potrebščine za šivilje, krojače in čevljarje v največji izbi pri

Josip PETELINC, Ljubljana

(blizu Prešernovega spomenika) ob vodi

Zadruga državnih uslužbencev za nabavo potrebščin, Ljubljana

Vodnikov trg št. 5.

r. z. z. o. z.

Telefon št. 2421.

S 16. majem je stopil v veljavo nov revidiran cenik. Kdor ga ne bi dobil na dom, ga dobi v pisarni.

Sedaj vodi zadruga špecerijski oddelek in preskrbo kuriva. — Za jesen se uredi tudi nakup manufakture skupno s posestrimo železničarjev.

Dostavitev na dom!

Mesečni obroki!

Državni uslužbenci! Kupujte v svoji zadrugi, širite smisel za njo med tov. nečlani. Od velike in močne zadruge je odvisna naša skupna boljša eksistenca.

C. J. HAMANN
Ljubljana

Vam nudi najsolidnejši vir nakupa perila, opreme nevest in novorojenčkov, perja, modnih potrebščin - Predtiskarija modernih ročnih del.